VERONMAKSAJAIN KESKUSLIITTO RY
Kalevankatu 4
00100 HELSINKI

LAUSUNTO

5.11.2026

Hallintovaliokunta

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE KUOLINPESÄN SÄHKÖISTÄ ASIOINTIA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI (HE 107/2026vp)

Ehdotettu lainsäädäntöuudistus perustuu hallitusohjelman elämäntapahtumien digitalisointihankkeisiin, joista yhtenä toimenpiteenä asetettiin Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelma.

Yleistä lainsäädäntömuutoksesta ja sen vaikutuksista

Kuolinpesän osakkaan näkökulmasta merkittävimpiä käytännön asiointia helpottavia muutoksia lakiuudistuksessa ovat nykyistä pidempi kuuden kuukauden perunkirjoitusaika, ulkomaan perintöihin liittyvän henkilökohtaisen perintöveroilmoituksen pidempi kuuden kuukauden antamisaika, mahdollisuus kokonaan etänä toimitettavaan perunkirjoitukseen, automaattisesti muodostuva osakasrekisteri sekä kuolinpesän palvelualustan tarjoamat esitiedot perukirjalle.

Toisaalta esimerkiksi erillinen perintöveroilmoituksen antaminen on kokonaan uusi velvollisuus ja lisää hallinnollista taakkaa, mutta vakiomuotoinen ilmoituspohja myös edistää tietojen oikeaa ilmoittamista perunkirjoituksen tarpeisiin.

Ehdotettu säännöskokonaisuus on merkittävä uudistus ja oikea askel läheisensä menettäneiden henkilöiden viranomais- ja muun asioinnin helpottamiseen. Perintötilanteisiin liittyvät asiointilanteet ja viranomaisprosessit helpottuvat erityisesti sellaisissa tavanomaisissa pesissä, joissa osakkaat kykenevät asioimaan sähköisesti.

Uudistuksen hyödyt ovat vähäisemmät sellaisissa pesissä, joissa asioidaan paperilla, joissa perittävä on asunut ulkomailla tai joissa perintötilanne ei ratkea pelkkien sukuselvitystietojen perusteella. Myöskään ennen lain voimaan tuloa kuolleiden henkilöiden kuolinpesien asiointiin ei tule muutoksia.

On mahdollista, että muutoksen myötä perunkirjoitus toimitetaan aiempaa useammassa tilanteessa ilman asiantuntija-apua, mikä osaltaan voi lisätä perunkirjoituksen yhteydessä ymmärtämättömyydestä johtuvien virheiden mahdollisuutta.

Nyt toteutettavien uudistusten tosiasialliset hyödyt ovat vielä osittain epäselvät ja vasta käytäntö osoittaa, kuinka usein ehdotettu uusi menettely tosiasiallisesti tuo ajansäästöä ja helpotusta perillisten asiointitilanteisiin.

Lainsäädännön toimivuus ja käytännön selkeys ratkeavat pitkälti sen perusteella, miten toimivaksi asiointipolku viranomaisissa rakentuu, miten eri tahot käytännössä alkavat hyödyntää uuden osakasrekisterin tietoja ja miten hyvin kuolinpesän osakasrekisterin käyttöliittymä Omaverossa pystyy ohjaamaan myös maallikkokäyttäjiä tietojen täydentämiseen ja ilmoittamiseen.

Veronmaksajain Keskusliitto kannattaa ehdotettuja muutoksia

Asiakirjojen säilytysmahdollisuus ja muut jatkokehitystarpeet

Ehdotuksen mukaan osakasrekisteriin ilmoitettavien tietojen perusteena olevia asiakirjoja ei liitetä suoraan osakasrekisteriin, mutta on mahdollista tallentaa säilytyspalveluun kuolinpesän selvittämistä ja hallintoa varten tarpeellisia tietoja osakkaiden käyttöön. Ulkopuolisilla ei olisi pääsyä asiakirjoihin. Kuolinpesän on siis jatkossakin itse toimitettava esimerkiksi viranomais- ja pankkiasiointiin tarvittavat asiakirja suoraan tiedon tarvitsijalle.

Säilytyspalvelu sinällään edistää olennaisten asiakirjojen arkistointia ja toisaalta pesän osakkaiden yhtäläistä pääsyä kuolinpesän varallisuus- ja muihin tietoihin. Veronmaksajain Keskusliitto kuitenkin katsoo, että ehdotetussa muodossa tässä palvelun ominaisuudessa on käytännössä kyseessä ainoastaan kuolinpesän osakkaiden käyttöön tulevasta sähköisestä arkistokansiosta. Kuolinpesän asiointia helpottaisi olennaisesti enemmän se, jos tallennettuihin asiakirjoihin voisi antaa käyttöoikeuden myös pesän ulkopuoliselle taholle, kuten kirjaamisviranomaiselle tai pankille.

Veronmaksajain Keskusliitto huomauttaa, että lain vaikutuksia ja käytännön toimivuutta tulee seurata huolella ja varmistaa resurssit hankkeen tarpeelliselle jatkokehitykselle.

Lainsäädännön jatkokehityksessä olisi syytä myös entisestään helpottaa pesän selvittämiseen ja perunkirjoituksen toimittamiseen liittyvää taakkaa. Nykytilanteessa perittävän ja esimerkiksi muistisairaan lesken tietoja voi olla vaikea selvittää perunkirjoitukseen, jollei pesän osakkailla ole kattavaa tietoa tämän varallisuudesta ja asiakkuuksista eri finanssilaitoksissa.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että lainsäädännön jatkokehityksessä tulee varmistaa se, että kuolinpesän palvelualustalle saataisiin enenevässä määrin perillisten asiointia helpottavaa esitäytettyä tietoa erityisesti pankeilta.

Päivi Kaari
johtava verojuristi